

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 11.) Utkommer hvarje Söndag. Götheborg den 16 Mars 1851. Pris för år: 4 Rdr. B.co. (V. årgången)

Fredrich Wilhelm II, kurfurste af Hessen.

I det samma Hanau, der 1848 kurfurstens Wilhelm af Hessen thron så våldsamt skakades, föddes den 20 August 1802 den ende sonen af kurfurstens Wilhelm I af Hessen äktenskap med Augusta Fredrika Christina, dotter af preussiska konungen Wilhelm II. Af prinsens olika uppfostrare blef Suabedissen (professor i Marburg 1822—35) den som längst anförtroddes ledningen af hans uppfosttran och som tillika beledsagade sin furstlige elev till högskolan i Marburg och Leipzig. Sedan prinsen slutat sina studier lefde han temligt tillbaka dragen, för det mesta i utlandet, och mindst i Cassel, som också hans moder hade lemnat af grämlse öfver sin gemåls förhållande till den bekanta grefvinna Reichenbach. De efter den franska julirevolutionen äfven i Kurhessen utbrytande oroliga rörelserna tilldelade i början den dåvarande kronprinsen en betydande politisk role, i det det lyckades honom att tysta resningen i Cassel och till den grad tillvinna sig landets förtroende, att hans fader, som, vredgad på Cassels innevänare, förlagt sitt residens till Hanau, antog honom den 30 Septemb. 1831 till medregent. Fredrich Wilhelm blef från denna tid nära nog allena herrskande regent, utan att han dock i verkligheten lyckats förvärfva sig sitt folks kärlek. Oenigheter mellan honom och landets ständer, hvar-

vid Hassenpflug redan då spelade en betydande role, togo aldrig slut, och uppfyllt af missnöje såg folket på samma gång hvar medregenten i sina äktenskapliga förhållanden följde fadrens exempel. Redan år 1830 hade Fredrik Wilhelm inlåtit sig i förbindelse med den preussiska löjtnantens Lehmanns hustru, hvarpå 1831 följde förklaringen af ett morganiskt äktenskap. Det stigande inflytande, som den till grefvinna

af Schaumburg upphöjda, utöfvade, var för landet lika så skadligt som grefvinna Reichenbachs varit. Kurfurstinnan ville icke erkänna grefvinna Schaumburg som sin sons gemål, och missförstånd och splittringar följde från alla håll. Den bekanta striden mellan ständer och regering om "Rotenberger Quart" och många andra mått och steg af ministrarne, i hvilkas val medregenten icke var synnerligen lycklig, gjor-

Fredrich Wilhelm II,

de denna regering rik på förvecklingar, hvilka till och med efter Wilhelm II:s död, och sedan Fredrik Wilhelm hade blifvit allenastyrande regent, sammantrasslade sig ännu mera. År 1848 tvang därför också kurfursten att ingå på sitt folks fördringar, änskönt han förut länge hade vägrat och endast föranleddes till eftergift genom provinsen Hanaus hotande ställning. Kurfursten försonade sig emellertid så litet med de nya förhållandena, att han till och med visade ett afgjort missnöje med den af Eberhard dirigerade ministären, och slutlig kallade den bekante Hassenpflug till Cassel. Den missledde fursten lät nu hänföra sig af den genom Hassenpflug oklokt framkallade konflikt med ständerne, bakom hvilka hela Hessen stod, en konflikt, som ännu kvarstår i allas minne och som den 8 September medförde landets förklarande i krigstillstånd. Kurfursten, stående under inflytandet af Hassenpflug och grefvinnan Schaumburg, lemnade plötsligt och aldeles oväntadt Cassel natten emellan 12—13 Sept. och begaf sig öfver Hannover till Frankfurt, åtföljd af sina ministrar. Regeringens säte förlades genom serskilda förfoganden till Wilhelms bad och kurfursten anropade de i Frankfurt såsom förbundsstad gryende regeringarne om beskydd, hvarjemte alla af ständerna uppjudna medel användes till försoning. Fredrik Wilhelm lät icke leda sig, den af landet djupt hatade Hassenpflug förblef vid hans sida, och hvad ännu ingen tysk furste kade uppfattat, måtte kurfursten underkasta sig: att hela folket med få undantag, gick en annan väg än monarken. Landets besättande af förbands-exekutionstrupper, under det att kurfursten icke skänkte de från Berlin utgågna personliga rådslagen något gehör, gjorde honom ännu mera främmande i sitt folks hjertan, hvilket hotades att förtryckas under krigstillståndets börda och därför den 27 December, då kurfursten återvände till sin hufvudstad, mottog honom med tystnad.

Jesuiten.

Berättelse af Carl Nanz.
(Öfversättning från Tyskan.)
(Forts. från No 9.)

"Marchese!" ropade grefven, "ni här!"
Marchesen spratt till vid denna röst.
"Grefve! låtom oss för Guds skull skynda!" sade han, "annars komma vi för sent. Guido vill taga flykten med Laura; i detta ögonblick har Brabantane sagt mig det."

Grefven förskräcktes, fattade marchesens hand och berättade honom i det de skyndade vidare, att också han i detta ögonblick hade talat med Brabantane och af honom erfarit hemligheten. Marchesen darade vid afhörandet af denna dubbla syn på en och samma tid och trädde med grefven in i kyrkan.

Och se! deras förstablick träffade också en Brabantane, som ännu alltid iklädd sin kyrkliga ornat knäböjde och bad vid altaret.

Obeskriflig var deras förvåning. På deras förfrågan försäkrade betjenten, att Brabantane icke hade lemnat kyrkan, utan alltjemt bedit vid altaret.

Grefven och marchesen ilade tillbaka till den förstnämde boning och lät Giovanni, om hvilken synen hade talat, komma in. Denne tillstod efter några hotelser från grefvens sida, att Laura redan var hos Guido, och att båda troligen i detta ögonblick skyndade till hamnen, för att segla till Neapel.

Allt uppbjöds till eftersättande och flyktningarna ertappades på fartyget, just i det ögonblick, då det skulle lägga ut.

Hade marchesens inbillningskraft hittills varit sjuk och i bedröflig verksamhet, så sattes den i en ännu ytterligare spänning af jultattens händelse. Guido fick icke mera lemna sitt rum, utan att tvenne betjenter beledsagade honom, och hvilka måste aflägga redogörelse för hvar och ett af hans steg. Hans tårar, böner, beklaganden, allt var förgäfvat. Marchesen ansåg det som en himmelens nåd och styrelse, att han på förhand blifvit varnad och erkände denna lycka med innerlig och andäktigt tacksamhet.

Lauras tillstånd var medömkansvärdt. Grefven hade låtit inspärta henne i en aflärsen del af palatset. Han tog heller icke ett enda steg för att besöka henne, och ingen fick utan hans tillstånd närma sig det rum, hvaruti hon borttränade. Ovissheten om, hvad som gifvet anledning till de båda gamles plötsliga sinnesförändring, lät den olyckliga icke finna något mål eller någon hvilopunkt i sin olycka. Hennes eldiga, häftiga temperament lät henne på förhand känna den ömmaste kärlekens snara upplösning. Hon led mera, betydligt mera än den milde Guido.

Vid denna tid spriddes det rykte, att pater Brabantane var så illa sjuk, att det icke var något hopp om hans återfäende. Hela Messina tog på det varmaste del i allt hvad som angick honom. Man företog bönstunder, gjorde löften och valfarter, för att ännu någon tid få behålla honom på jor-

den. Men himlen hade beslutat att förena honom med de sina. Några timmar före sin ändalyckt kallades grefven och marchesen till hans dödssäng.

Hans öga var släckt, hans kinder och mun förbleknade; endast med möda hemtade han andan.

"Laura," stammade han, "till Neapel — Sancta Maria. — Guido här — noviciat. — Båda följ mig — ditupp — heliga. —" Han ville ännu säga några ord, men den tillstädesvarande läkaren bad honom skona sig.

Han dog, sedan han några gånger hade utropat namnet Loyala. Sorgsna och bedröfvade gingo grefven och marchesen bort ifrån honom. Den döende Jesuitens ord hade gjort ett djupt intryck på dem. Den tanken, att lösslita sina barn från världen, för att göra dem till helgon, var allt för sorgligt skön, för att icke finna en välkommen plats i andäktiga svärmares hjertan.

Marschesen som den räddaste och svagaste, började först att tänka på utförandet af sitt fromma förhållande och försökte, att för den milde Guido framhålla bilderna af ett annat lifs salighet. Han betjenade sig af den osanning, att Laura beredde sig att gå i kloster. Guido kände flickans hjerta för väl att han utan invändning skulle kunnat tro på denna lögn. Han bestred den icke, men han var för fast övertygad, att Laura icke skulle velat taga ett sådant steg, utan att först derom underrätta honom.

Guido satt en afton fördjupad i läsningen af Lauras bref, hvilka han utbredt framför sig, då det sakta knackades på hans dörr. Han steg upp för att se om någon hade förirrat sig till honom, då dörren gick upp och pater Brabantane i sin samma levande skepnad steg in. Guido tunlade förfärad och mällös tillbaka på stolen. Utan att säga ett ord, närmade sig Brabantane bordet, kastade en stirrande blick på Guido, grep ett af Lauras öppnade bref, höll det öfver ljuslågan och uppbrände det. Sedan vände han sig åter, öppnade dörren och gick ut. Guido blef darrande och mällös sittande, ännu beständigt fästade sin blick på det ställe, der synen försvunnit, fattade slutligen det öfverblefna stycket af det förbrända brevet och utropade med en ton af förvåning och ångst: "Det är sant, det är sant! det är ingen dröm, intet bländverk! Hvad skall detta betyda?"

Han ringde. Ingen kom. Hans ångst tilltog. Tjoeka svettöppar perlade på hans panna. Plötsligt störtade marchesen lik-

blek in i Guidos rum. Darrande omfamnade han sin son.

"Guido! o min Guido! hvad har jag sett!"

"Med Guds hjälp intet fasligare än jag," suckade Guido.

"Kalla det ingen dröm, min son, ingen skapelse af fantasien, ingen synvilla. Jag ligger på min soffa och slumrar. Ljusen bränna matt. Betjeningen hade aflägsnat sig. Plötsligt körer jag någon ropa mig vid namn. Jag spritter till; mina ögon vända sig åt det håll, hvarifrån jag hört rösten, — der står Brabantane, så som han lefde, vid klockan, svänger visaren en gång omkring och ropar: Guido! Laura! — Jag svimmar, och då jag återfår min besinning, är han borta. — O, min son! min son!"

Guido tryckte fadren till sitt hjerta, gret och berättade honom, hvad som nyss hade träffat honom.

"Det är himmelens vilja, Guido," sade marchesen, "att du afsäger dig alla världens nöjen. Vår hädangångne väns skugga kommer för att varna oss. Hans förbleknade hand har angifvit timman. Guido! min son! försaka Laura, och egn dig åt Brabantanes fromma stånd!"

Guido var icke förr ensam, än han utgöt en ström af tårar, tryckte Lauras bild till sitt hjerta och betäckte det med sina kyssar. Det upprända brefvets aska låg ännu utströdd omkring honom. Aldrig hade någon natt varit honom så faslig, så lång, så orolig. Än grät han öfver att han måste förlora Laura, än sväfvade åter synen för hans ögon och han ryste.

Om morgonen kom marchesen till honom, beledsagad af Jesuiternas nuvarande general. Han fattade hans mening, öfverräckte åt sin fader med venstra handen Lauras porträtt och bref, under det han gaf jesuiten sin högra och lemnade sitt nuvarande hem, för att börja noviciatet.

Till Lauras öron framträngde det rykte, att Guido hade inträdt som novis hos jesuiterna och ville afsäga sig världen. Om möjligt kunde hon tro det. Huru? Guido, som lofvat mig den heligaste, obrottsligaste trohet skulle vara menedig? Guido skulle kunna förgäta Laura? Nej, det är icke möjligt, det är en lögn, en djupt förborgad list! Hon skref ett litet bref till sin älskade, men uppfyllt af samma eld, som brann i hennes ådror, hon suktade det med sina tårar och gaf det till en af sina väninnor, för att så mycket säkrare få det till sin bestämmelsesort.

Med faslig oro väntade hon på svar. Det kom. Skyndsamt öppnade hon brefvet och läste —

"Der uppe, Laura, är en hand, som styrer vår bestämmelse, den kunna vi blott följa, icke motstå. Den knöt en gång vårt band, men fann oss icke nog värdiga att blifva lyckliga. Den sönderref det åter och vill förbereda oss för en herrligare framtid. Dess vink har jag följt, följ du den också. I dag skall min fader återgifva dig ditt porträtt och dina bref. Farväl för evigt och skrif icke oftare till mig.

Guido."

Laura hade icke förr slutat läsningen af brefvet, än hon föll i sin väninnas armar. Hennes jämmer var gränslös. Ännu älskade hon honom oändligt, och erford dock, att han ville öfvergifva henne. Till och med den gamle grefven var så rörd af hennes lidande, att han hundra gånger fördömde uppskofvet af brölloppet, om än himmelens beslut genom dess fullbordan skulle träffat honom.

Guidos fader medförde Lauras porträtt och bref. Grefven mottog honom med köld. Laura lät icke se sig. Då han var gången, ilade hon till sin fader och bad honom att låta henne komma bort från Messina till sin tant i Neapel. Längde ville han icke bifalla detta, länge motstod han hennes böner; men slutligen lät han beveka sig, ty han såg Lauras helsa för hvarje dag aftyna. Laura afreste till Neapel, efter ett rörande afsked från sin fader och sin fädernaestad, som inom sina ringmurar inneslöt hennes allt, hennes Guido. Resan började under olyckliga förbud. Rodret gick sönder och en häftig vind uppstod från italienska kusten. Dock lade den sig åter, då man varseblef ett större fartyg komma efter från Messina.

Men huru förskräcktes man icke, då fartyget kom närmare och man såg det föra turkisk flagg. Kaptenen kom bort till Laura; han var bestördt och upptäckte för henne i få ord, hvad de hade att frukta. Laura var den enda, som hade mod, som uppfordrade skeppsfolket till försvar, som trotsade faran och önskade sig döden.

Aldrig hade hon trott sig få se ett skeppsmanskap uppföra sig så fegt. Korsaren visade sig knappt i närheten, innan det hissade den hvita flaggan. Laura sprang förtviffad upp på däck, för att hala ned den; men hindrades af matroserne. Kaptenen förklarade henne, att här vil lag vore intet att uträtta, utan att lugnt underkasta sig.

Inom 10 minuter bemäktigade sig korsaren fartyget. Laura hade tvenne gånger gripit en dolk, för att stöta den uti sitt bröst, men hvarje gång hindrades hon af besättningen. Man försäkrade henne,

att hon icke hade något att frukta, och att hon, mot en betydande löspenning, åter skulle erhålla sin frihet. Efter antringen skiljde Turkarne henne genast från hennes sällskap; men behandlade henne dock med förekommande artighet.

Turkarnes anförare var en renegat, en artig, vänlig och vacker man, som förträffligt talade italienska språket. Lauras mångfaldiga böner, att man dock skulle gifva henne en kvinna till sällskap kunde han icke motstå; han gaf henne den hon sjelf valde. Med större höflighet och upmärksamhet kunde hon till och med i sin faders hus icke blifva bemött, än här af renegatens slafvar. Det enda hon hade att beklaga sig öfver, var, att hon icke fick vistas på däck och icke fick tala med någon.

Man landsteg. Det var en öde, tom, och så mycket man vid mänskenet kunde upptäcka, obedd bergstrackt. En gammal göthisk byggnad var det enda ställe, der man kunde hoppas finna människor, men visst inga lyckliga. Den så godtsom hängde på några klippor, som reste sig högt öfver hafvet.

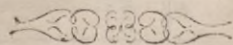
Laura steg i land, och fördes af vaktten till byggnaden. Här skiljdes hennes sällskapsdam under tårar från henne, för att återvända till de andra, som voro bestämda för slafmarknaden i Smyrna.

Ett höghvåldt rum med utsigt åt hafvet var den arma flickans nuvarande vistelseort. En soffa, en turkisk matta hennes bohag. Icke heller hörde hon så mycket som steget af en enda människa i hela huset. Nejden tycktes endast bebodd af ugglor.

Den förste person som viste sig för henne och derjemte den ende så länge hon bebodde detta förtrollade slott, var en turkisk slaf af ett så fult och afskyvärdt utseende, att han i en skog temligen väl skulle kunnat passera för en satyr. Han bragte henne några förfriskningar. Han kunde knappt göra sig förstäligen.

Hvilket sorgligt och tröstlöst lif förde icke här den arma fången! Alla nöjen voro henne beröfvade, inga fröjder att hoppas. Den tystaste ensamhet, icke afbruten af en enda lefvande varelse, mottog henne om morgonen och lemnade henne icke om aftonen.

(Forts.)

Expositions-alster.

(Forts. fr. N:o 9)

Fig. 4.

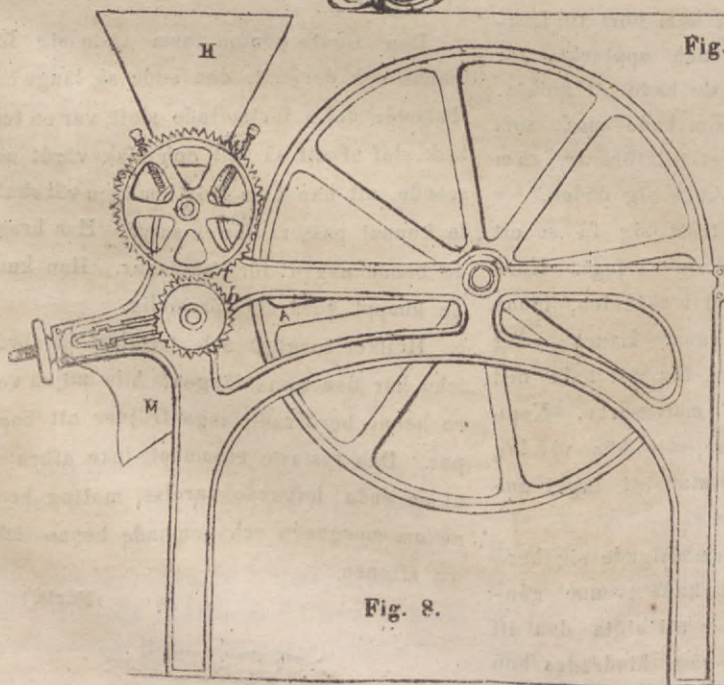

Fig. 8.

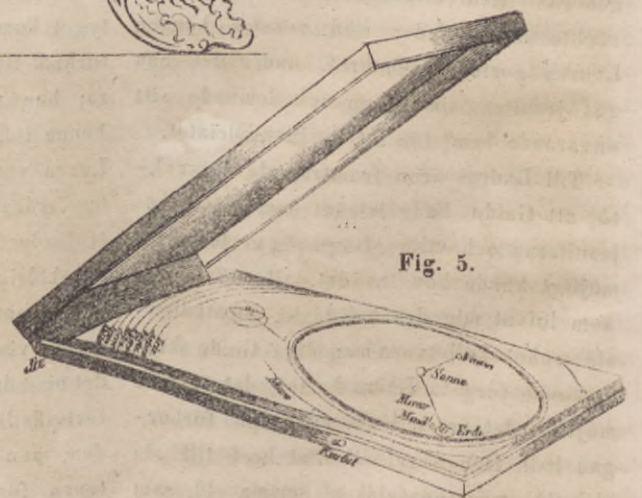

Fig. 5.

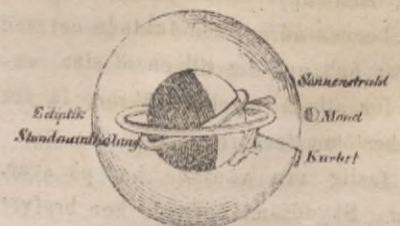

Fig. 6.

Fig. 7.

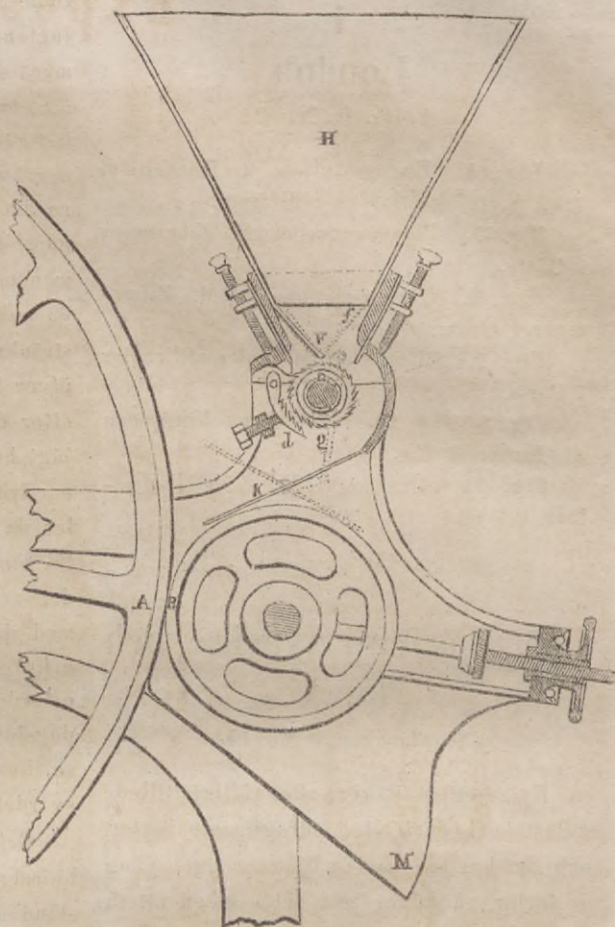

Fig. 9.

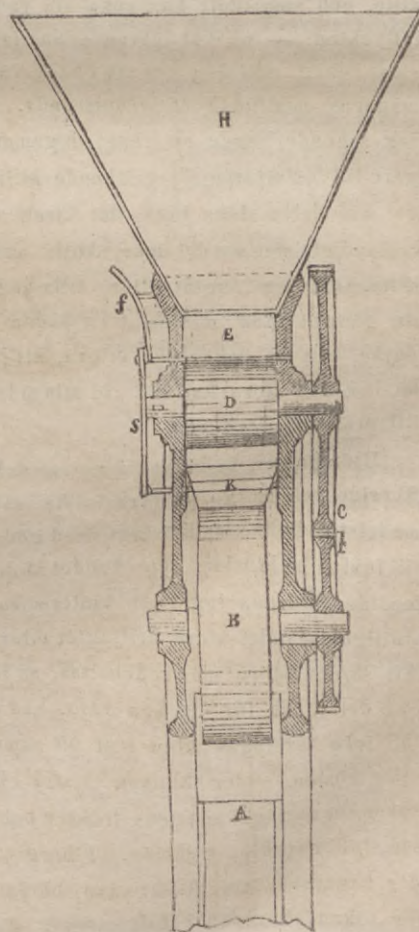

Fig. 10.

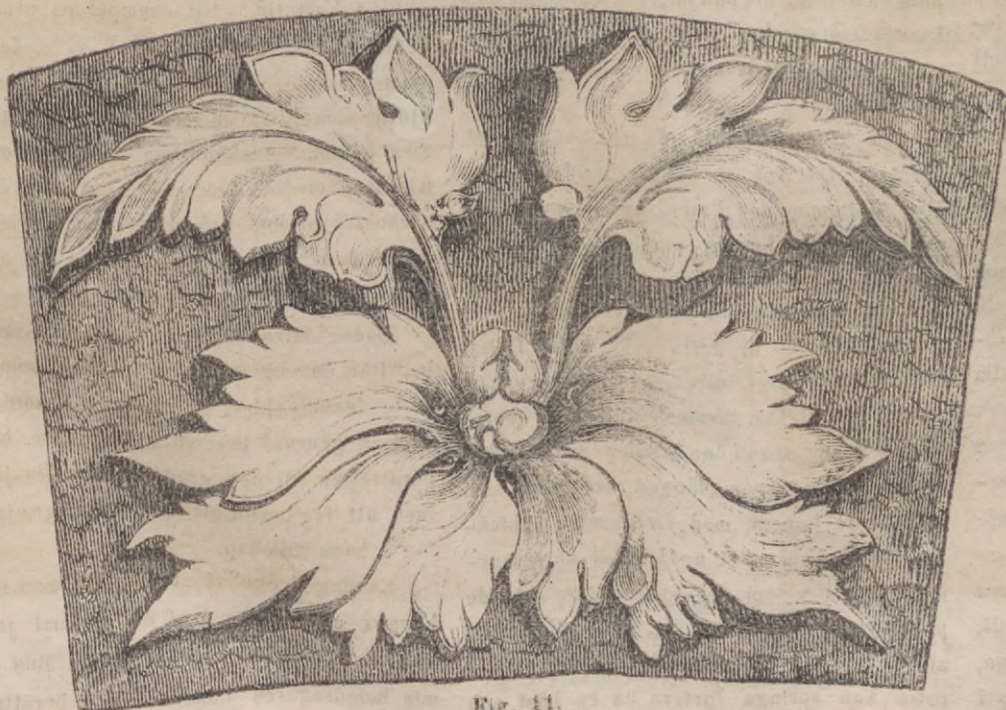

Fig. 11.

Industri-utställningen i London

(Forts. fr. N:o 9.)

Fig. 4. En spegelram i Rococostyl från porcellänsfabriken i Meissen.

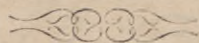
Fig. 5. Planetarium af M. Zibermayr i Gratz.

Fig. 6. Chronoglobium af M. Zibermayr i Gratz.

Fig. 7. Silfverstaty af Sapho, af Pradier i Paris.

Fig. 8, 9 & 10. Förbättrad Valsqvarn af Turner & Co.

Fig. 11. Ornamenttegel från Baddeleys fabrik.

Björnjagten i Sverige och Norge.

(Se planchen i N:o 10.)

Björnjagten hörer obesträdligt till de ädlaste och derjemte indrägligaste jagter, och om kampen med en björn mången gång är farlig, så gifver just detta saken ett så mycket friskare och pikantare intresse; att nedlägga det arma vildtet, som icke kan sätta sig till motvärn, till och med om det ville, och som blott kan söka sin räddning i flykten; — nå väl, äfven denna jagt har sina behag, och den ger ett ökad värde åt männens medfödda förströelseanda. "Men jag saknade," sade en gång en gammal jägare till författaren, "jag saknade alltid något vid detta slags jagt; det förekom mig beständigt, som om det icke skulle vara det rätta, som jag längtat efter, tills jag första gången stod midtemot en sådan svart pojke, och nu också fick erfara, att jag icke bar den stora knifven vid min sida blott till prål och prydnad.

Björnjagten bedrifves i norra delen af Sverige och Norge på fyra olika sätt: — medelst reffelbössa; hetsjagt, med goda der-till inöfvade hundar; uppsökandet af de stäl-len, der björnen tager sin vintersömn, och slutligen medelst stora drifjagter eller skall. Att skjuta björn med reffelbössa, så intressant det i och för sig kan vara, kan i alla fall icke företagas utan sent på sommaren eller hösten, under hvilken årstid björnen söker sin näring i skogens frukter och der-vid stultar sorglös omkring. I bergiga nej-der, hvarest många blåbär växa, börjar der-för sökandet redan i Juli månad, då han lefver af dessa bär till slutet af Augusti; men sedan, så snart ekollonen äro mogna, men ännu icke affallna, stiger han upp i ekträden och nedbryter ofta temligt tjocka

grenar, för att af dem plocka sin älsklings-föda. Äro många björnar i en nejd, så är jagten denna årstid mycket intressant, då man, så snart björnen börjat nedbryta gre-nar, kan höra honom på långt håll och myc-ket lätt smyga sig fram i dess närhet. Men der hvarest de högst sällan påträffas, vo-re det i sanning ett otacksamt göra, att uppsöka dem i skogen. Vid hetsjagt ilar man med ett dugtigt hundkoppel, säker ref-fla och en bred, kort jagtknif vid sidan, i sträckande galopp på en god uthållig häst öfver berg och dal, genom skog och mark efter de skällande hundarna, — det är en jägt, hvarvid hjertat blifver varmt och klap-par dristigare och muntrare i bröstet. Stäl-ler då björnen sig till motvärn, ty icke all-tid försöker han i ett träd undgå sin fiende, och träder jägaren honom till mötes med jagtknifven i handen, så blifver det också en jagt, som inbringar ära; men som erfordrar en man, och ingen vanlig Sön-dagsjägare. Den känsla af tillfredsställe-se, hvarmed man sedan sticker det blodiga svärdet i s'idan, uppväger all annan jagt.

Det är föröfrigt icke alltid fallet, att björnen, drifven till det yttersta, håller stånd mot hundarne på jern mark; vanli-gen klättrar han med utomordentlig vighet upp i ett träd; men en dugtig örfil blir det, om en sådan gammal pojke om 2 till 300 \bar{H} nedfaller från en höjd af 80 fot och den i fallet träffar någon af de nedanunder if-rigt väntande hundarne. Om han håller stånd på slät mark, så kastar han sig van-ligtvis efter erhållen kula till marken och suckar och ger sig som en människa; öf-verfalla då hundarne honom, så försöker han icke att slå från sig någon enskild, ut-tan sätter sine framtassar i en sådan ställ-ning emot dem, att han med ett våldsamt slag kan befria sig från dem, och ve då den jä-gare, som i ett dyligt ögonblick är honom för nära.

Har björnen stigit upp i ett träd och der tagit fast fot, så kunna hundarne icke åter få honom ned; men anblicken af en människa gör honom orolig, och klickar geväret, så kommer han vanligen rusande ned midt i hndhögen och försöker på nytt att flykta, dock är detta icke alltid fallet.

Utomordentligt intressant är jagten, när man obemärkt kan komma en björn på skott-håll. Efter utseende sorglös vankar den svarta sällen genom skogen, och hvem som således ser honom, med de plumpa, oskick-liga benen, bufvudet nedåtböjdt nära mar-ken, vårdslös, som det synes, icke aktande på det ringaste omkring sig, anar väl knappt, att just denna till utseendet så plumpa va-relse kan springa fortare än en häst och klättra nästan likaså behändigt som en katt;

i sina tassar har föröfrigt björnen sin största styrka, och högst sällan begagnar han si-na tänder, ty ett slag med fram'assen är tillräckligt att döda en hund och till och med att bedöfva en ox.

På gränsen af Sverige och Norge hö-rer man ofta klagas öfver björnar i sko-garna och öfver de förödelser de anställa bland boskapen. Inom förloppet af fjorton dagar hade bönder nenlaggt tre stycken, hvilka enligt deras beskrifning voro myc-ket stora. Till sin jagt församla sig bön-derna i stort antal, och i det de bilda en lång kedja, genomläga de hela den skog hvarest fienden uppehåller sig, slå på trä-den, utstöta höga rop och afskjuta då och då sina gevär. De eftersökte björnarna för-samla sig ofta 20 (?) till antalet, och jä-garne omringa och skjuta dem.

Emellertid är björnjagten för den, som är ensam, förbunden med betydande fara; ty om första kulan går miste, eller icke träffar hufvudet, så störtar det rosande dju-ret sig på sin angripare, hvars enda rädd-ning då består i hans snabbhet, i det han blott genom hastig flykt bakom ett träd kan komma derifrån. I Sverige och Nor-ge deremot begifver sig den oförskräckte bonden ensam på björnjagt, i det han blott och bart förlitar sig på sin egen skicklig-het och öfning, och återvänder vanligen triumferade hem. Ibland tager han 2 et-ter 3 små hundar med sig, hvilka, så snart de funnit björnen, skällande springa om-kring honom och upptaga således hans upp-märksamhet, att jägaren sättes i tillfälle att sigta med säkerhet. På detta sätt hade en norsk bonde, som var berömd för sin skicklighet, i närheten af Kongvinger, ned-laggt 6 af dessa djur inom förloppet af en ganska kort tid. Ett exempel på utomor-dentligt mod gaf för några år sedan en svensk bonde, som sökande sin ko, fann en björn, som just var sysselsatt med att för-tira henne. Anskönt han blott var beväp-nad med en bila, angrep han dock oför-skräckt björnen, och hade den lyckan att gå med segern ur striden utan att blifva sårad.

Under mina ströftåg i norra Sverige, berättar en engelsk naturforskare, som be-röste dessa nejder, gjorde jag bekantskap med en gammal berömd björnjägare, hvars berättelser till den grad väckte min jagt-lust, att jag beslöt att företaga några jagt-tåg i hans sällskap.

En dag drogo vi ut på jagt, men upp-hunnos under vägen af en gammal jagt-kamrat, som hade medfört såväl sina som min beledsagares hundar. Han berättade, att en björn hade förlidna natten beröfvat

honom trenne hans bästa svin, och han bad nu oss att vara honom behjelpiga med att förfölja rofdjuret.

Vi voro genast beredvilliga. Emellertid var marken temligen torr, så att hundarne, oaktat de använde all möda för att söka, icke på länge kunna finna några friska spår. Vi hade snart förlorat dem ur sigte i den tjocka småskogen och redo skratande och berättande jagtäfventyr öfver bergen. Plötsligt ryckte den gamle sin häst till sig och lyssnade med den spändaste uppmärksamhet, under det han reste sig i sadeln. Ett kort, doft tjut lät höra sig. "Det var Fred" ropade han; ett skarpt, kort skällande följde: — "det är Grip!" — Genast dorefter anslogo tvenne af älsklingshundarna på en gång. Men nu svängde den gamle mössan. "De hafva honom," jublade han, och sporrande hästen, flög han åstad. Jag sprängde vid sidan af honom in i skogen, och straxt derefter anslog hela kopplet (omkring 15 hundar). Vi läto våra röster muntert blanda sig med hundskallet, och som den "vilda jagt" gick det öfver stock och sten efter skallet, som väckte bergens eko. (Forts.)

De nya sjuk-och diakoniss-husen i Berlin*) och Dresden**).

Tätt vid en af murarne omkring den o-fantliga sandstaden ligger ett så nyligen in-rättadt stort *Krankenhaus*, att det ännu ej till alla delar är fullt i ordning. Det är en stor, slottslig, med stil uppförd byggnad, sådana endast Preussen eller någon af de stora makterna mäktar åstadkomma, och bär namnet *Bethanien*. Någon egentlig diakoniss-anstalt kunde icke upptäckas; men väl såg jag i hvarje sjukrum ett fruntimmer sitta och arbeta, vaktande på de sjuka. Dessa fruntimmer voro likväl diakonissor, hvilka ett par timmar om dagen njuta undervisning i sjukvård och äfven i de enklaste medikamenters tillredning och användning. Sjukhusets prest gaf äfven då och då några timmars undervisning i kristendoms-kunskapen. I denna inrättning, som förestås af ett fruntimmer (von Ranzow, sjelf diakonissa från Kaiserswerth) måste äfven diakonissorna biträda i sjukhusets ekonomi. Nu voro ej mera än 13 eller 14; men ett vida större antal kunde upptagas.

Att döma af de sjukas utseende och den yttre vård, som aldrig kan döljas, i kläder, linne, rummens städning, matens noggranna tillagning m. m. lemnade inrättningen intet öfrigt att önska. Man kände sig vida bättre till mods i detta sjukdomens hem, än i många friska boningar. På minsta önskan af de sjuka gäfvo de trogna väktarinnorna akt. Vid hvarje större sjuksal var en liten kammare, hvarst 1 eller 2 diakonissor bodde och sov, för att vara till hands, om något, som påkallade deras hjälp, inträffade i sjukrummet. Af dem, som icke användes på stället, skickades på begäran några ut i staden till sjukbäddar; andra gingo sjelfmant och uppsökte de fattige, hvilka icke vågade kalla dem, eller icke kände inrättningen. De flesta här voro af s. k. högre stånd, mest adel.

Men detta var icke händelsen i *Dresden*, hvarst också diakonissor tjenstgjorde som sjukvakterskor på det lazarett, som ligger i förstaden *Neustadt*. Der voro de flesta af borgare-och handverksståndet; några äfven arbetares döttrar. Föreståndaren, sjelf en olärd man, hade inga andra förtjenster, än ett sundt förstånd, och ordningsförmåga och ett innerligen kristligt varmt och för sina lidande medmenniskor öppet hjerta. Då man på andra sjukhus vanligen har en kamrer med ett vidlyftigt kansli omkring sig, som lefver godt, medan de egentliga sjukvaktarne klädas och behandlas som slafvar, så gick han och gällde under det anspråklösa namnet *Hausvater* och hade icke bättre kost och hållning (ehuru han förestod hela inrättningen och förde alla räkenskaper och sjukhusböcker), än de andra, som tjenstgjorde vid sjukhuset. Men han var också bildad i Kaiserswerth och de, som tjenade under honom vid anstalten, tjenade mer honom, "som gick omkring på jorden och gjorde godt, hjälpanes allom", än menniskor. Derföre gick det äfven, utan alla vidlyftiga reglementen och direktions-och subordinationreglor.

För jemförelsens skull, ty man kan dock aldrig få ett rätt begrepp om en sak, utan i jemförelse med andra af samma art, besökte äfven sjukhus, der inga diakonissor äro använda, t. ex. i *Nürnberg*. Der äro i stadens största sjukhus (som ligger ett litet stycke utom staden, också, liksom i Berlin nyligen och som alla hus i Nürnberg, i äkta forngöthisk stil uppförd) 140 sjuka på 3 afdelningar. Men hvilken skillnad till den iore organisationen! Då fröken v. Rant-

zow i Berlin endast hade en skrivare till hjälp, oaktadt 24,000 Th:er årligen gingo genom hennes händer och hon sjelf personligen besökte och kände hvarje sjuk bland nära 400, sitter här en s. k. förvaltare med 2. ne bokhållare omkring sig, röker cigarr, dricker kaffe och mojar sig emellanåt han i hufvudboken inskrifver de viktigaste tilldragelserna för dagen och utdelar de nödigaste befallningarne, hvilka dock mest röra sparsamhet för de sjuka i kökshållningen. Då i Berlin 13 diakonissor voro så tillräckliga, att äfven tid återstod för några att betjena sjuka i staden, äro i Nürnberg jemt lika så många beständigt sysselsatta inom anstalten, utan att dock de sjuka städse hafva någon hös sig. Då det i Berlin var föreskrifvet, att endast fullt friska och raska skulle antagas till diakonissor, d. ä. *tjenande qvinnor*, gå här flera gamla, hvaribland en krokig gubbe, som genom strapaser i krig blifvit lika sjuk, som många af dem han skulle sköta. Han hör dessutom illa, så att de sjuka måste hafva temligen mycket krafter kvar, om de skola kunna göra sig begripliga för honom. Den gamle gubben hade, utom allt fritt, 60 gulden i lön. Hvad de andra hafva, hörde jag icke. I *Berlin* deremot tjena de flesta utan lön, hafva blott fritt vivre och logi. Nu bör man icke lita endast på egen erfarenhet, utan äfven rådfråga andras, för att komma till någorlunda säkerhet i slutsatsen. Jag frågade fördenskull några konvalescenter i *Dresden*, hvilka voro ute i trädgården, huru de der behandlades; och äfven läkarna i Nürnberg (ty utom öfverläkaren, som bor i staden, finnas der 3 på stället, en för hvarje afdelning) intygade, hvad de sade: "att diakonissor öfverallt, der de pröfvats, visat sig vara de aldrärförträffligaste sjukvårdarinnor." Det är äfven helt naturligt, att de måste så vara; ty hvad de göra, göra ge ju af fri kärlekstjenst, ej för penningar eller för att uppfylla en gifven föreskrift. Hvar och en, som någon gång varit sjuk, har visst erfarit, huru det är, då man med guld skall uppväga hvarje minsta bevisadt prof af tjenstaktighet och omvårdnad. I synnerhet äro alla föreståndare för kretin-anstalter, blind-och dölstum-institut, äfven om de icke dela diakonissorernas religiösa öfvertygelse och äskådningsätt, ense derom, att för dessa anstalter de äro de bästa lärarinnor och vårderskor för de olyckliga. — Mätte den i Stockholm nyligen upprättade diakoniss-anstalten snart kunna träda i full och välsignad verksamhet, för att öfvertyga äfven Sveriges innevånare om, hvad nu mera ingen menniskovän tviflar på i Tyskland, att dessa anstalter äro bland den lidande mensklighetens mest välgörande!

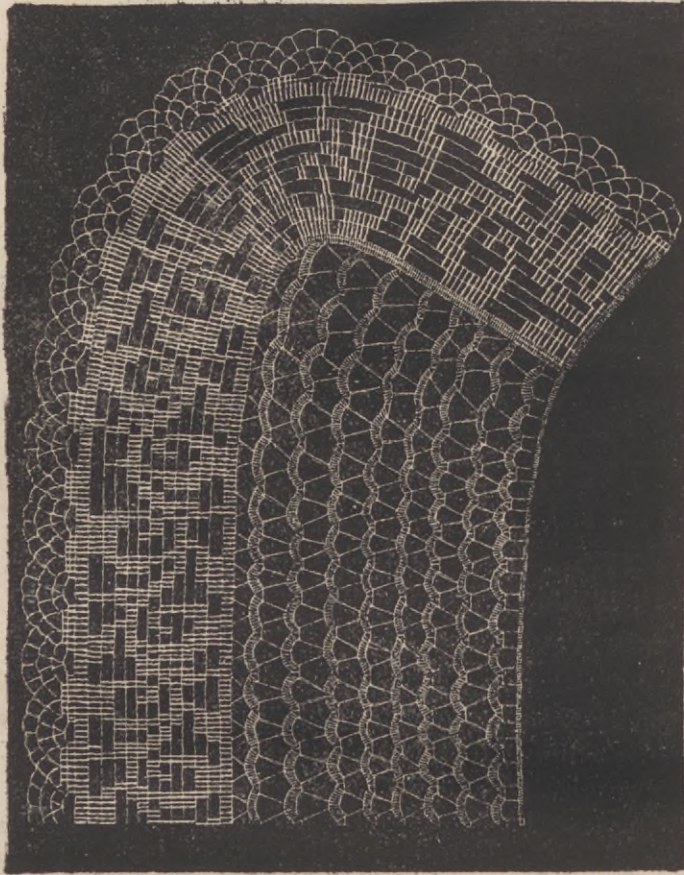
(Ur Tidskr. för Folkskollärare &c.)

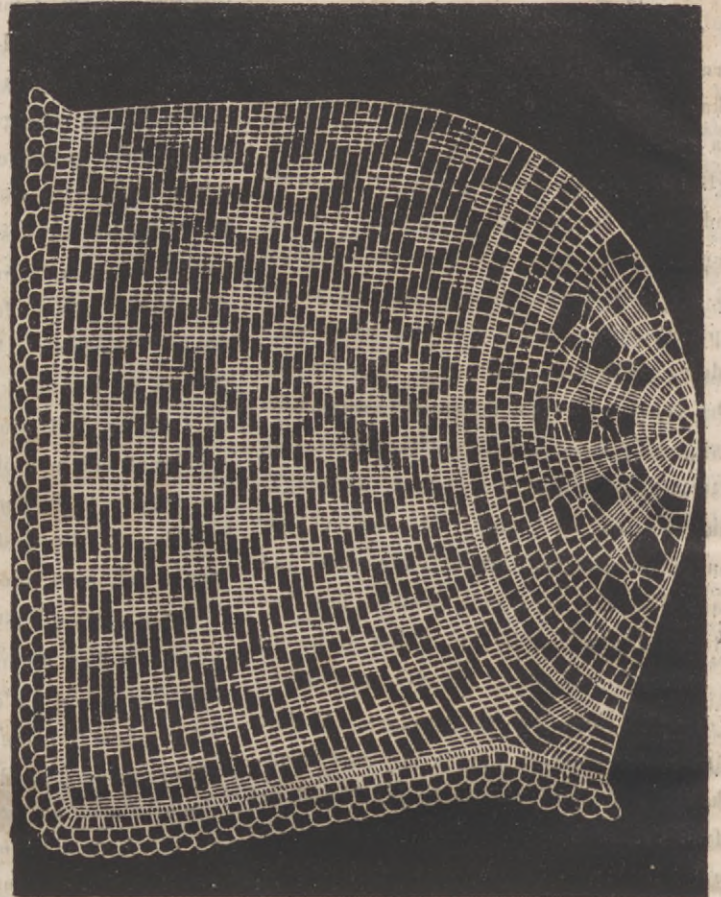
*) Besökt den 20 Febr. 1849.

***) " " 8 Apr. "

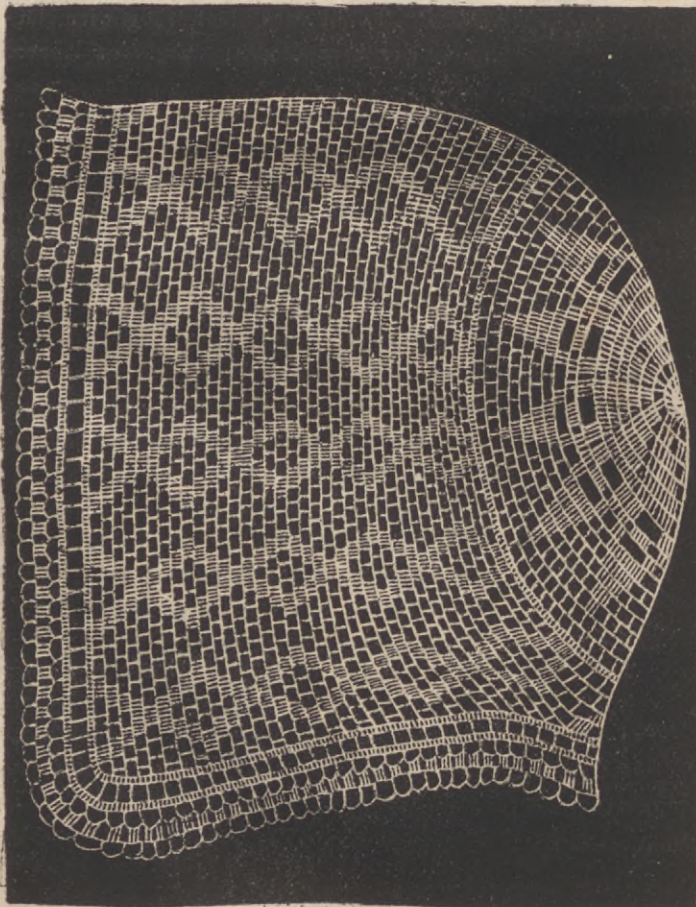
Virkmönster.

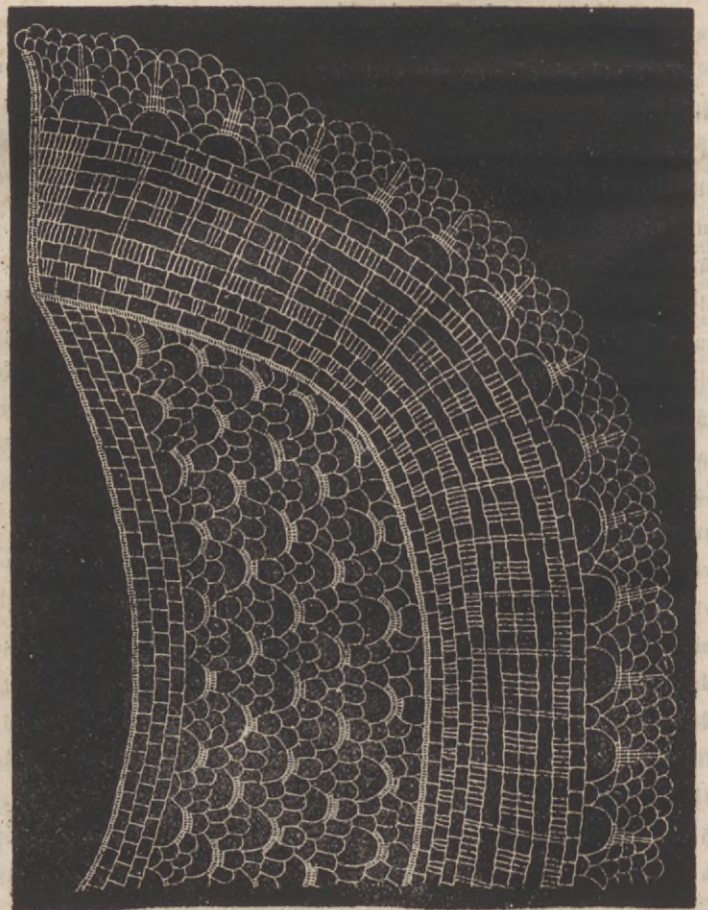
N:o 24.

N:o 26.

N:o 25.

N:o 27.

Nästa N:o utgifves den 23 Mars.

C. Petersens Officin, 1851.